

Projekt nr POL-NOR/198352/85/2013

„Global climate change and its impact on brown bear populations: Predicting trends and identifying management priorities” (GLOBE)

finansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

w ramach Programu Polsko-Norweska Współpraca Badawcza

Zmiany klimatu w ujęciu globalnym są jednym z głównych zagrożeń bioróżnorodności, a zrozumienie mechanizmów, w jaki sposób reagują na nie gatunki, jest kluczowe dla ochrony bioróżnorodności i zarządzania ekosystemami. Obszary borealne i górskie, zwłaszcza w Europie, są szczególnie wrażliwe na zmianę warunków klimatycznych.

Duże ssaki drapieżne bytujące na tych obszarach są dobrymi wskaźnikami zachodzących zmian klimatycznych i środowiskowych. Podobnie jak niedźwiedź polarny *Ursus maritimus* w Arktyce, niedźwiedź brunatny *Ursus arctos* na obszarach borealnych i górskich może być gatunkiem modelowym do badań nad zmianami klimatu. Reakcją na zachodzące obecnie zmiany klimatu może być zmiana zachowań niedźwiedzi w okresie zimowania (skrócenie tego okresu), zmiana diety czy wzorca żerowania czy też potencjalne zmiany zasięgu (rozszerzenie zasięgu na nowe obszary). Wszystko to może wpływać na intensyfikację konfliktów w relacji człowiek-niedźwiedź, a także na sposób w jaki niedźwiedzie są postrzegane i cenione przez człowieka.

Głównym celem badań w projekcie GLOBE jest określenie i prognozowanie wpływu zmian klimatu na skandynawską i karpacką populację niedźwiedzia, oraz określenie mechanizmów adaptacji dużych ssaków drapieżnych do zmian klimatycznych w ekosystemach półkuli północnej.

Projekt GLOBE prowadzony jest we współpracy z Scandinavian Brown Bear Research Project. Stawiamy hipotezę, że czynniki klimatyczne oraz zmiany środowiskowe wywołane silną antropopresją znacząco wpływają na zmiany zachowań niedźwiedzia brunatnego w zakresie zimowania, fizjologię gatunku (zwłaszcza długotrwały stres), ekologię żerowania, a także relacje człowiek-niedźwiedź. W naszych badaniach wykorzystane zostaną różne metody badawcze, m.in. telemetria, analiza izotopów stabilnych, analiza poziomu hormonów, modele predyktywne i model „kopert klimatycznej”, analizy przestrzenne oraz badania ankietowe. Wyniki projektu mogą mieć istotne znaczenie dla ochrony i zarządzania populacjami niedźwiedzia.